

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Kompassin liitteessä sivulla 46 koskien digitaalista infrastruktuuria, datatalouden avaintuloksissa todetaan seuraavasti: ”Data-avaruuksia tukevat julkiset avattavissa olevat tietovarannot ovat saatavilla (100 % erikseen määritettävistä kehitykselle tarpeellisista tietovarannoista) rajapintoja hyödyntäen joko avoimena datana, käyttöoikeuksien hallinnan tai yksilön oman datan hallinnan ratkaisuja hyödyntäen.”

Digitaalisessa kompassissa käytetään terminologiaa, kuten ”julkiset ’avattavissa olevat’ tietovarannot” ja ”100% erikseen määritettävistä kehitykselle tarpeellisista tietovarannoista”. Näkemyksemme mukaan strateginen etenemissuunnitelma voisi tämän kohdan osalta olla kattavampi ja tarkempi. Digitaalisessa kompassissa tulisi korostaa sitä, että tulevaisuudessa julkisia tietovarantoja ei tule tarpeettomasti salata. Lähtökohtana pitäisi olla, että kaikki tieto on avointa ja julkista, jollei erikseen ole perustellusti syytä päättää niiden salaamisesta tai edes siitä, että niiden saamiseen tarvitaan erillinen pyyntö. Esimerkiksi Suomessa taksitoimintaa harjoittavista virallisista yrityksistä saa tiedon liikenneluparekisteristä vain pyynnöstä, kun rekisteri oli vielä muutama vuosi sitten julkinen. Tietojen poiminta toimivista yrityksistä kyseisestä rekisteristä on nykyään maksullista (100€/h) ja hidasta, kun yhden tietopyynnön suorittamisen työaika on 1-2h.

Käymme yhteiskunnallista keskustelua siitä, kuinka valvontaa eri toimialoilla, kuten esimerkiksi taksialalla tarvitaan lisää ja toisaalta siitä, kuinka niukat valvontaresurssit viranomaisilla Suomessa on. Digitalisaation kehityksen myötä meidän tulee ottaa kaikki digitalisaation hyödyt käyttöön, vähentää viranomaisten hallinnollista taakkaa ja mahdollistaa valvonta myös toimialan sisältä päin ja kuluttajien suunnalta. Ruotsissa jokaisen luonnollisen henkilön osoitetiedot ovat helposti kaikkien ihmisten saatavilla parilla klikkauksella ja ilmaiseksi – Suomessa on nähty tarpeelliseksi piilottaa ja maksullistaa jopa tieto luvanvaraisesta liikenteenharjoittamisesta. Tietovarantojen tarpeeton piilottaminen huonontaa palveluiden laatua, hidastaa tuottavuuden kasvua ja hidastaa tarpeettomasti Suomen mahdollisuuksia hyötyä digitalisaatiosta ja uudenlaisiin toimintamalleihin perustuvista ratkaisuista.

Esitämme, että suunnitelman toimenpiteessä tuotaisiin vielä enemmän esille sitä, että tulevaisuudessa tietovarantojen rajapintoja tulee hyödyntää paremmin. Sen lisäksi, että olemme ehdottaneet useasti, että liikennelupa- ja ajoneuvorekisteri olisivat julkisia, kyseisten rekistereiden rajapintoja tulisi hyödyntää paremmin. Esimerkiksi, jos jokaiseen luvanvaraiseen liikenteeseen rekisteröityyn ajoneuvoon olisi kytkettävä liikennelupa, tietäisimme tarkkaan, kuinka monta taksiajoneuvoa Suomessa on ja taksin yksilöiminen ulkoa päin olisi mahdollista. Tämä helpottaisi poliisin valvontatoimia ja torjuisi harmaata taloutta. Lisäksi rekistereistä pystyttäisiin suoraan selvittämään taksiliikenteessä käytettävä erikoiskalusto kuten esteettömien ajoneuvojen, paritaksien määrät, joka helpottaisi oleellisesti myös erilaisia hankintoja tekeviä tahoja.

Jos rajapinnat olisivat avoimia, tämä ajatus luvan yhdistämisestä ajoneuvoon olisi käytännössä mutkatonta toteuttaa. Kun Liikenne- ja viestintäviraston liikenneasioiden rekisteriin kirjattaisiin ajoneuvon käyttötarkoitukseksi luvanvarainen liikenne, niin tässä yhteydessä tulisi kirjata ylös myös sen taksiliikenneluvan numero, jonka luvalla tällä ajoneuvolla pääasiallisesti on tarkoitus taksiliikennettä harjoittaa. Ja kun lisäksi mahdollistetaan käyttötarkoituksen muuttaminen

yksinkertaisesti sähköisessä palvelussa ilman, että täytyy joka kerta mennä katsastustoimipaikalle tai omaan vakuutusyhtiöön, niin yrittäjälle ja yhteiskunnalle syntyvä hallinnollinen taakka vähenisi merkittävästi samalla kuin toimijoiden luotettavuus kasvaisi.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Kompassin liitteessä sivulla 56 koskien digitaalisia julkisia palveluja, yhteen toimivien julkisten palveluiden avaintuloksissa todetaan seuraavasti: ”Uudelleenkäytettävissä olevien julkisen hallinnon tietovarantojen määrä ja niiden hyödyntäminen on kasvanut vuosittain 10 %.’ Julkisen hallinnon tietovarantojen hyödyntämisen ja tietojen jakamisen mahdolliset lainsäädännölliset esteet on yleislaeissa ja toimialakohtaisessa sääntelyssä tunnustettu ja purettu ottaen huomioon mm. yksityisyyden suoja ja turvallisuus.”

Esittämänne avaintulos on näkemyksemme mukaan tarpeellinen. Jotta tehokas ja taloudellinen taksirytystoiminnan harjoittaminen on mahdollista, ei viranomaisten tule velvoittaa yrityksiä keräämään mitään sellaista tietoa, jonka viranomaisen on jo toista kautta kerännyt. Esitämme, että suunnitelman toimenpiteessä edellytettäisiin tietojen vielä parempaa uudelleenkäytettävyyttä. Kun päätetään oikeudesta kerätä tietoja, täytyy huolellisesti miettiä, keille viranomaisille tulee antaa valtuudet tietojen keräämiseen, jotta kaikilla tarpeellisilla viranomaisilla on riittävät valtuudet saada tietoja toimiansa suorittamiseksi. On tärkeä vakiinnuttaa, että samoja tietoja ei tule eri viranomaisten samanaikaisesti kerätä vaan, että vain yksi viranomaisen kerää vaaditun tiedon. Tällä varmistetaan viranomaisten keskinäinen tiedonkulku ja vähennetään yrityksille tulevaa hallinnollista taakkaa aivan olennaisesti.

Esimerkiksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom vuonna 2021 antama määräys ”henkilöliikenteen palvelujen kysyntä- ja tarjontatiedot ja taksiliikenteen palvelujen hintatiedot” edellyttää monilta osin keräämään ja raportoimaan viranomaiselle tietoja, joita jo kerätään ja jotka ovat jo viranomaisen saatavilla liikenteen palveluista annetun lain 15 a §:n mukaan.

Lisäksi, jotta tietojenvaihdosta on hyötyä, ei viranomaisten tule velvoittaa yrityksiä keräämään mitään sellaista tietoa, jota ei tulla käyttämään tai jota ei voida tai aiota hyödyntää. Tietoa ei ole syytä kerätä vain keräämisen vuoksi. Yllä mainitussa määräyksessä määritelty raportointivelvollisuus lisää huomattavasti mikroyrityksien, joissa yrittäjä osallistuu päivittäin operatiiviseen toimintaan, hallinnollista taakkaa etenkin, kun kerättävien tietojen joukossa on runsaasti tietoja, joita ei saada kerättyä automaattisesti. Raportoitavaksi edellytetään myös sellaisia tietoja, joita taksirytyksillä tai välityspalveluntuottajilla ei ole ja jota ne eivät pysty edes selvittämään. Esimerkiksi määräyksessä edellytetään keräävän tietoa henkilöetuksista. Kyseisen tiedon kerääminen edellyttäisi jokaisen maksutapahtuman yhteydessä tiedustelua asiakkaalta siitä, onko kyseessä työmatka, yksityismatka vai henkilöetuuus. Kuinka monia asiakas haluaa, että taksinkuljettaja tiedustelee syytä asiakkaan matkalle ja on valmis tämän tiedon kertomaan. Tämän kaltaisten tietojen kerääminen ei tuo

minkäänlaista lisäarvoa viranomaisille. Jokaisen viranomaisen keräämän tiedon osalta tulee harkita tarkkaan kerättävän tiedon tilastollinen tarkkuus sekä hyödynnettävyys.

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Taipale Meri-Tuulia
Suomen Taksiliitto ry